

YENİ DÜNYA DÜZENSİZLİĞİNDE YUNANİSTAN'IN EGE'DE YENİ OLDUBİTTİ GİRİŞİMLERİ

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Basın haberlerine göre, Yunanistan, sözde kurallara dayalı uluslararası düzenin yerini yeni bir dünya düzensizliğine bıraktığı içinde bulunduğumuz dönemde, Onikiadalarda yer alan silahsızlandırılmış statüde bir ada olan Karpathos'a Patriot füzeleri konuşlandırmaktadır. Beklendiği gibi, Yunanistan, uluslararası antlaşmaların yasal olarak bağlayıcı hükümlerini ihlal eden bu hukuka aykırı eylemi, Orta Doğu'daki gerilimleri ve Kıbrıs adasındaki İngiliz Akrotiri üssüne yapılan insansız hava aracı saldırısını gerekçe göstererek haklı çıkarmaya çalışmaktadır.[1]

Ege Adaları'nın silahsızlandırılmış statüsüne ilişkin son gelişmelerle ilgili bir soruya yanıt olarak, Türkiye Dışişleri Bakanlığı sözcüsü şunları belirtmiştir:

Son günlerde Ege Adaları'nın Silahsızlandırılmış Statüsü'nün hilafına yapılan açıklamaları gayriciddi, talihsiz ve zamansız buluyoruz. 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması ve 1947 tarihli Paris Barış Antlaşması çerçevesinde gayriaskeri statü altına alınan Doğu Ege Adaları ve Oniki Adaların objektif hukuki statüsünde tartışmaya açık bir husus bulunmamaktadır. Hal böyleyken, bölgemizde yaşanan son gelişmeleri fırsata çevirmek isteyen ve her vesileyle NATO müttefikimiz Yunanistan'la ikili ilişkilerimizi zehirlemeye gayret gösteren bazı çevrelerin yeni bir oldubitti teşebbüsünde bulunmaları esasen şaşırtıcı değildir... oldubittilere izin vermeyeceğimizi bu vesileyle tekrar hatırlatıyor[uz][2]

Öte yandan, Yunanistan Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, X hesabından yaptığı açıklamada şu iddialarda bulunmuştur:

Ege adalarının askerden arındırılmasına ilişkin tek taraflı iddialar temelsizdir ve bunların tamamı defalarca reddedilmiştir. 1923 Lozan Antlaşması, Doğu Ege'deki Yunan adalarının statüsünü düzenler, 1936 Montrö Konvansiyonu, ve Türkiye'nin taraf bile olmadığı 1947 Paris Barış Antlaşması [da].[3] Bu antlaşmalar adaların statüsü konusunda hiçbir şüphe bırakmamaktadır. Yunanistan'ın savunma pozisyonu müzakere edilemez. Daha geniş komşu alanlarda savaş hali, ülkenin gerekli savunma hazırlığını sürdürmesini gerektirmektedir. Mevcut belirsizlik ve savaşın daha da tırmanma riski, etkisiz açıklamalar değil, ihtiyat ve itidal gerektirmektedir.[4]

Son yıllarda AVİM, hukuken bağlayıcı uluslararası antlaşmalara göre askeri olmayan, silahsızlandırılmış statüye sahip Ege Adaları'nın Yunanistan tarafından askerileştirilmesi girişimleri üzerine analizler ve yorumlar yayınlamış, bu silahlandırmanın hukuki, siyasi ve askeri sonuçlarına dikkat çekmiş ve meselenin uluslararası hukuk boyutlarını ayrıntılı olarak açıklamaya çalışmıştır.

Önceki analizlerimizde, Doğu Ege adalarının silahsızlandırılmış/askerden arındırılmış statüsünün, Lozan Barış Antlaşması ile oluşturulan egemenliğin özünü bağlantılı olduğunu vurgulamıştık. Bu adaların silahlandırılması/askerileştirilmesi, Antlaşmanın esaslı ihlalini oluşturmakta, amacını ve gayesini baltalamakta ve egemenliklerini hukuken sorgulanabilir hale getirmektedir. Uluslararası hukukta, "esaslı ihlal", bir antlaşmanın amacının yerine getirilmesi için gerekli olan bir hükmün ihlalini ifade eder ve bu nedenle mağdur tarafın ilgili hükümlerin geçerliliğini veya uygulanmasını sorgulamasına hak kazandırır. Ayrıca, Türkiye'nin 2021 BMye yaptığı bildirimde Yunanistan'ın antlaşma yükümlülüklerini sürekli olarak ihlal etmesinin ciddi bir güvenlik tehdidi olduğunu vurgulamıştır. Dahası, (halen Yunanistan Savunma Bakanı olan) eski Yunanistan Dışişleri Bakanı Dendias 2022'de Moskova'da yaptığı açıklamalarda, silahsızlandırma yükümlülüklerinin çerçvelendiği tarihi ve hukuki bağlamı göz ardı ederek Türkiye'nin bu silahsızlandırma yükümlülüklerinden doğan haklarını inkâr etme girişiminde bulunmasına rağmen, zımnen askerden arındırma rejiminin varlığını da kabul etmiştir. Bu hususlarda ayrıntılı bilgiler aşağıdaki dipnotta referans verilen analizlerimizde yer almaktadır.[5]

Diğer taraftan bu konudaki en son AVİM analizimizde, Ege adalarının silahsızlandırılmış statüsünü belirleyen dört temel anlaşma yeniden ele alınmış, Yunanistan'ın silahlanma politikasının ve İsrail ile olan bağlantılarının hukuki ve diplomatik sonuçları değerlendirilmiş, bu statünün hukuki ve stratejik bir denge unsuru olarak hizmet ettiğinin altını çizilmiş, Yunanistan'ın eylemlerinin bu dengeyi ve anlaşmaların geçerliliğini baltalama riski taşıdığı vurgulanmış, BM ve AB çerçevelerinde diyaloga duyulan ihtiyaca dikkat çekilmiştir.[6]

Yunanistan'ın Ege Adaları'nı askerileştirmesinin/silahlandırmasının hukuki, siyasi, diplomatik ve askeri boyutları bugüne kadar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Türkiye Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün bir soruya verdiği cevapta özlü bir şekilde belirttiği gibi, 1923 Lozan Barış Antlaşması ve 1947 Paris Barış Antlaşması uyarınca daimi silahsızlandırılmış statü altında olan Doğu Ege Adaları ve Oniki Adalar'ın objektif hukuki statüsü tartışmaya açık değildir.

Türkiye, Yunanistan'ın hukuken bağlayıcı uluslararası anlaşmaları hiçe saymasına karşılık olarak, sürekli ve ısrarlı biçimde "ısrarcı itirazcı" sıfatıyla amacını resmi olarak kayıt altına almaktadır. Yunanistan'ın hukuken bağlayıcı kurallara aykırı olarak kendi keyfi normlarını oluşturma girişimlerine yönelik bu ısrarlı ve tutarlı itirazlarla Türkiye, dünyaya sadece hukukun üstünlüğünü hatırlatmakla kalmamakta, aynı zamanda kurallara dayalı uluslararası ilişkilerin temel gerekliliklerini de yerine getirmektedir. Bu bağlamda, Yunanistan Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün söz konusu açıklamasındaki "etkisiz açıklamalar" ifadesi içi boş, diplomasi dilinin temel inceliğinden yoksundur ve uluslararası hukuk doktrinlerine dair tam bir farkındalık eksikliğini yansıtmaktadır.

Gayri askeri statüdeki Ege adalarını silahlandırarak/askerileştirerek uluslararası hukuku hiçe sayan Yunanistan'ın dosyası her geçen gün daha da kalınlaşmaktadır. Tarih, başkalarının arkasına saklanarak ve oldubitti yaratarak avantaj elde etmeye çalışan ülkelerin yaptığı kritik hatalarla doludur. Türkiye ve Yunanistan'ın içinde bulunduğu bölgede, bu tür hataların felaket, hatta katastrofik sonuçlar doğurduğu bazı örnekler vardır. Bölgemiz esasen yeterince felaket yaşamıştır. Bazen iç siyasi hırslarla hareket ederek mevcut felaketlere daha fazlasını eklemek isteyenlere hayır demenin zamanı gelmiştir.

**Resim: T.C. Dışişleri Bakanlığı*

[1] Greek City Times. Greece Rejects Turkey's Aegean Demilitarization Claims Over Karpathos Patriot Deployment. March 5, 2026, <https://greekcitytimes.com/2026/03/05/greece-responds-turkey-aegean-demilitarization-claims-karpathos-patriot/?amp>

[2] Ministry of Foreign Affairs of Türkiye. QA-4, 5 March 2026, Statement of the Spokesperson of the Ministry of Foreign Affairs, Öncü Keçeli, in Response to a Question Regarding Recent Developments Concerning the Demilitarized Status of the Aegean Islands. https://www.mfa.gov.tr/sc_-4_-disisleri-bakanligi-sozcusu-oncu-keceli-nin-ege-adalarinin-silahsizlandirilmis-statusune-iliskin-son-donemde-yasanan-gelismeler-hk-sc.en.mfa

[3] Yunanistan Dışişleri Bakanlığı'nın sözcüsünün açıklamasının İngilizce çevirisinde bu cümlede bir düşüklük vardır. Cümleden, Türkiye'nin sadece 1947 Paris Antlaşmasına değil, Lozan Barış Antlaşmasına ve Montrö Sözleşmesine de taraf olmadığı gibi tuhaf bir anlam çıkmaktadır. Açıklamanın Yunanistan Dışişleri Bakanlığı sayfasındaki Yunanca metni şu şekildedir: Μονομερείς αιτιάσεις περί αποστρατιωτικοποίησης των νησιών του Αιγαίου είναι ανυπόστατες και έχουν απορριφθεί επανειλημμένως στο σύνολό τους. Το καθεστώς των ελληνικών νησιών του Ανατολικού Αιγαίου διέπεται από τη Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάννης του 1923, τη Σύμβαση του Montreux του 1936 και τη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων του 1947, στην οποία μάλιστα η Τουρκία δεν είναι καν συμβαλλόμενο μέρος. Οι συνθήκες αυτές δεν καταλείπουν καμία αμφιβολία για το καθεστώς των νησιών.. Görülebildiği kadarıyla, aynı düşüklük Yunanca metinde de mevcuttur. Eğer bir bilgisizlik, özensizlik veya daha ciddi bir kâsitten kaynaklanmıyorsa, bu tür bir yanlışın, açıklamanın alelacele yapılmasından da kaynaklanmış olabileceği akla gelmektedir. Bu bağlamda Yunan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsünün 3 Mart 2026 tarihinde İran ve Orta Doğu konusunda diplomasi muhabirlerine verdiği brifing sırasında kendisine yöneltilen bir soru ve buna verdiği cevabın İngilizce metni, bu konuda ileride yapılabilecek değerlendirmelerde dikkate alınması amacıyla aşağıda sunulmaktadır:

K. ALATZAS: This also concerns the Middle East in an indirect way: we are seeing military mobilization on Greece's part. Following the attack on the British base in Cyprus, four F-16s were sent, while two Greek frigates are also being deployed. Today, a redeployment of the country's air defense systems was decided, including the deploying of a Patriot battery on the island of Karpathos. Given that we have Türkiye opposite us, which continually raises issues regarding the demilitarization of the islands, are you concerned about a possible reaction from Türkiye in response to this military mobilization and redeployment of the Patriots and the Greek armed forces to Cyprus, for the first time after 1964? Is there a scenario in which Ankara might take corresponding action, for the protection of the Turkish Cypriot population? Thank you.

L. ZOCHIOU: I would first like to clarify that this is an operational matter. I cannot say more, for reasons of confidentiality. For any further information, I refer you to the Ministry of National Defense. I have no further comment regarding scenarios or possible reactions from neighboring states. (<https://www.mfa.gr/en/statement-of-the-spokesperson-of-the-ministry-of-foreign-affairs-lana-zochiou-in-response-to-a-journalists-question-regarding-todays-statement-by-the-spokesperson-of-the-ministry-of-forei-2/>)

Görülebileceği gibi, Yunanistan Bakanlığı Sözcüsü bu soruya cevap vermekten imtina etmekte ve sorununun Yunanistan Savunma Bakanlığına yöneltilmesini istemektedir. Bu cevap, Yunanistan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsünün soruya daha sonra verdiği özensiz, diplomatik incelikten yoksun görünen cevabın, Yunanistan Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanan ve dikte edilen bir metne dayanmış olması ihtimalini akla getirmektedir.

[4] Greek Foreign Ministry. Statement of the Spokesperson of the Ministry of Foreign Affairs, Lana Zochiou, in response to a journalist's question regarding today's statement by the Spokesperson of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Türkiye

(05.03.2026). <https://www.mfa.gr/en/statement-of-the-spokesperson-of-the-ministry-of-foreign-affairs-lana-zochiou-in-response-to-a-journalists-question-regarding-todays-statement-by-the-spokesperson-of-the-ministry-of-forei-2/>

[5] Teoman Ertuğrul Tulun, Consequences of Material Breach of the Lausanne Peace Treaty, Center For Eurasian Studies Analysis. No: 2020/28. October 7, 2020. <https://doi.org/10.31219/osf.io/a23vw> , <https://avim.org.tr/en/Analiz/CONSEQUENCES-OF-MATERIAL-BREACH-OF-THE-LAUSANNE-PEACE-TREATY> ; Teoman Ertuğrul Tulun. Greek Foreign Minister Dendias Concedes The Demilitarized Status of the Eastern Aegean Islands and the Dodecanese, . Analysis No : 2022 / 4. March 14, 2022. doi: 10.31219/osf.io/5w63h <https://avim.org.tr/en/Analiz/GREEK-FOREIGN-MINISTER-DENDIAS-CONCEDES-THE-DEMILITARIZED-STATUS-OF-THE-EASTERN-AEGEAN-ISLANDS-AND-THE-DODECANESE>

[6] Hazel Çağan Elbir. Yunanistan Adaları Silahlandırmaya Hazırlanıyor: Tarihsel Bağlam, Güncel İhlaller Ve Yol Açabileceği Sonuçlar. Analiz No : 2025 / 54. 10.12.2025. <https://avim.org.tr/tr/Analiz/YUNANISTAN-ADALARI-SILAHLANDIRMAYA-HAZIRLANIYOR-TARIHSEL-BAGLAM-GUNCEL-IHLALLER-VE-YOL-ACABILECEGI-SONUCLAR>

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "YENİ DÜNYA DÜZENSİZLİĞİNDE YUNANİSTAN'IN EGE'DE YENİ OLDUBİTTİ GİRİŞİMLERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 27. Mart 09. Erişim Haziran 08, 2026. <https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/YENI-DUNYA-DUZENSIZLIGINDE-YUNANISTAN-IN-EGE-DE-YENI-OLDUBITTI-GIRISIMLERI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır

